

Становище

за научната и академична дейност на доц. д-р Даниела Любенова Колева

по повод конкурс за академичната длъжност професор по направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата (Теория и история на културата. Устна история и културологични изследвания на паметта), обявен в ДВ, бр. 13 / 03 / 2020

от доц. д-р Илия Стоянов Илиев, катедра „Етнология“, Исторически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

1. Обща характеристика на публикациите на кандидатката

Доц. д-р Даниела Колева участва в конкурса с една монография, съставителство на 7 сборника, четири от които в български, а три в престижни европейски издателства и 25 студии и статии, от които 17 на английски и 14 на български език (част от статиите са преведени, което коректно е посочено от кандидатката). Всички публикации са в уважавани академични издания, а значителна част от статиите – в реферирани списания. Представената научна продукция отговаря на профила на конкурса и показва систематичния интерес на доц. Колева към изследователските проблеми на паметта и устната история, както и нейния съществен принос в течение на годините.

2. Обща характеристика на изследователската и академична дейност на кандидатката

Даниела Колева е доктор от 1993 г. и доцент от 2002 г. Специализирала е в множество елитни университети и научни центрове, сред които се открояват ENESS, Wissenschaftskolleg zu Berlin, университетите в Йена, Лайпциг, Братислава, Колчестър и други. Изнасяла е лекционни курсове като гост-преподавател в Сао Пауло, Оломуц, Регенсбург, Лунд, Тюбинген, Нотингам, Будапеща, Фрибург и е участвала в 69 значими научни форума с пленарни или секционни доклади. Част от академичната ѝ продукция (съставителство, съавторство) идва като част от

съвместни начинания с чужди учени, като свидетелство за нейната разпознаваемост като изследовател извън страната.

Основната академична дейност на доц. Колева е в катедра „История и теория на културата“ към Философския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, където преподава от 1993 г. и води основни курсове в бакалавърската и магистърските програми.

3. Научни области и проблеми

Даниела Колева работи основно в областта на устната история и паметта за близкото минало, като към изследванията в тези важни области добавя и методологически анализи за биографичното интервю, теренната работа с уязвими хора и общности и по-общо събиране на данни, свързани с травматична памет. Близкото минало, спомените за социализма, индивидуалните и колективни преследвания през този период, както и носталгията по него, са болезнени теми за българското общество и Даниела Колева ги изследва по начин, който е едновременно академично дисциплиниран и лично ангажиран. Чест прави на авторката, че в нейните текстове винаги подхожда с уважение към събеседниците си и ги приема като равни независимо от тяхното образование или убеждения и дори когато въпросните позиции се разминават с нейните, търси и успява да предаде логиката и аргументите на респондентите.

4. Педагогическа и научно-приложна дейност

Даниела Колева има дългогодишен стаж като преподавател в бакалавърската и магистърските програми на специалност Културология, както и множество лекционни курсове като гост-преподавател в чуждестранни университети. Лекциите са основно в областта на историята и теорията на културата, както и в научни полета, пряко свързани с темата на настоящия конкурс – устна история и памет за близкото минало. Петима нейни докторанти са защитили успешно. Особено внимание заслужава ролята на Даниела Колева в изграждането на собствен стил на теренна работа в специалност „Културология“. Катедрата

„История и теория на културата“ събира преподаватели с научни интереси в най-различни области – история, философия, теория на литературата, културна и социална антропология и др., които работят с различна емпирия. Даниела Колева изиграва ключова роля за това студентите и младите преподаватели в специалността да се стремят да съчетават прякото, лично събиране на данни с анализ на вторични източници като медии, интернет или публикации.

Що се отнася до приложните аспекти на нейната работа, Даниела Колева присъства като експерт или научен консултант към държавни институции (НАОА, МОН), академични центрове (ЦАИ, Институт за изследване на близкото минало, Колегиум Нова Европа – Букурещ) и е член на редколегията на осем академични списания, сред които престижните *L'Homme*, *Oral History Journal*, *Zeitschrift fur Feministische Geschichtswissenschaft*, както и Българска етнология.

Не на последно място, Даниела Колева многократно организира съвместни начинания на разпиляната по различни институции и интереси българска академична общност, а това е най-доброто свидетелство за професионалното уважение, с което се ползва. Специално заслужава да се споменат семинарите, организирани към Центъра за академични изследвания върху живота по време на социализма, обединени сетне в публикувани томове за любовта, смъртта, детството и възрастта през този период.

5. Основни научни приноси

Оригиналните приноси на Даниела Колева са пряко свързани с настоящия конкурс. Тя е сред първите български автори, които систематично изследват паметта за комунистическия период и всяка следваща нейна публикация добавя, надгражда, а понякога и дискутира с предишната. Така личната памет за комунизма, носталгията или травмата в индивидуалните спомени се съпоставя с институционалната памет за комунизма, конструирана и изложена в музеи, архиви, паметници или публикации на официални институции. Към това се добавя семейната памет и паметта на доброволно или принудително изолирани локални общности, както и на етнически или религиозни такива. Така с течение на времето Даниела Колева

изгражда сложна и многопластова картина на паметта за комунистическия период, където към различните действащи лица, техните разкази и техните инструменти за въздействие и овладяване на миналото се подхожда едновременно с уважение и критична дистанция. Не на последно място, в сътрудничество с чужди автори тя очертава и своеобразна мнемополитическа карта на региона, съпоставяйки различните режими на спомняне на близкото минало в нашата част на света. Мога само да пожелаая авторката да публикува най-представителните нейни статии за паметта, представени за конкурса, в отделен сборник, тъй като поотделно те трудно могат да предадат цялата сложна картина, която тя успява да изгради. Други оригинални приноси на Даниела Колева са свързани с биографичните изследвания, събирането и използването на устна история за изучаване на близкото минало. Два аспекта се открояват особено ярко тук: първо, изграждането на аналитичен подход, при който изследователят си дава сметка за гледната точка на неговия жив събеседник, неговите или нейните мотиви, вътрешна логика на разказа, ограниченията и предимствата на конкретната индивидуална перспектива в зависимост от конкретните социални характеристики на събеседника, а и на неговите убеждения. Второ, етичните измерения на изследването, особено при работа с уязвими индивиди и общности, или по травматични за събеседника теми. Лично аз използвам статии на Даниела Колева при преподаване за етика на теренната работа и не познавам техен аналог в българската професионална литература.

Трети тип оригинални приноси на Даниела Колева са свързани с изследването на „нормалното“. Продължавайки започнатото в първопроходческия си труд „Биография и нормалност“ (2002), тя изследва нормалното не като стандартизирани масови практики или като споделени очаквания и ценности, както правят мнозина класически социолози и антрополози от Дюркем и Малиновски насам, а като нормализация – контрол и уеднаквяване на паметта от овластени институции, мрежи и професии, налагане на обща норма и внимателно, учтиво или брутално изличаване на разликите. Тези нейни анализи позволяват да видим по-добре и механизмите на властта в съвременното българско общество.

6. Цитирания

Към документацията на конкурса е добавена справка от Google Scholar и университетска библиотека за намерени цитирания. Списъкът не е изчерпателен, тъй като в него присъстват основно англоезични издания (не са включени и мои цитирания на текстове от авторката), но далеч надхвърля изискванията на Закона за развитие на академичния състав и Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“.

7. Лични впечатления за кандидатката

Познавам Даниела Колева от 1998 г. и с изключително професионално уважение следя нейната работа. Струва ми се, че това отношение е споделено от повечето колеги и най-добро доказателство са множеството редколегии, в които тя участва, както и семинарите и сборниците, където тя успява да обедини множество учени, идващи от различни институции, с различни професионални траектории, различни техники на работа и различно отношение към социалистическия период.

Заклучение

Представените в конкурсната документация публикации, проекти, лекционни курсове и научно-приложна дейност далеч надхвърлят изискванията на Закона за развитие на академичния състав и Правилника на СУ. Въз основа на цялостната научна и преподавателска дейност на кандидатката, чиято дейност следя с възхищение от десетилетия, без колебание ще гласувам за присъждането на званието „професор“ на Даниела Колева в качеството си на член на научното жури.